

PLESZ (21) *sb m*

Teksty nie oznaczają é.

sg N plesz (1). ♦ A plesz (6). ♦ I plesz(e)m (4). ♦ L pleszu (1). ♦ pl N piesze (1). ♦ G plesz(o)w (1). ♦ A plesze (6). ♦ I pleszami (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

1. Tonsura, wygolone w kształcie kółka miejsce na głowie duchownego katolickiego; tonsura, rasmus vertex, areola in vertice sacerdotum eraso Cn (19) : *RejKup t4, bb6; KrowObr 199v; RejFig Aa2; Strzygą tedy włofy ná kftałt y podobieńtuo Korony/ którą vftáwicznie záchowác mułzą: á im ná wyżłzy łtan potym włtępować będą/ tym też plełz więłtzy mieć máią. KuczKat 240, 240.*

W połączeniach szeregowych (3): Oracz zówzdy [mówi] o pługu s trzołtem o lemiefzu/ Mnich tákież o kápicy/ o trepkach/ o plełzu. RejWiz 6v; KrowObr 241, 242.

Zwrot: »plesz przegolić (a. golić), postrzygać« [szyk zmienny] (5:1): Izali im [Pan Krystus Apostołom] ręce ná krzyłz oliwą łmárował? Izali im brody y plełze połtrzygał? KrowObr 125, 119, 239v; Nie chłubże łie też tym kłięże Dominiku álbo kłięże Benedikcie ábyś iedno ty łam był kápłanem Páńłkim iżci plełz przegolono RejAp 169, 88 [2 r.].

Przen (4) : [Książe mówi] Mieyże ty mniłłku kápiczę A ya też Liłt wnet wychwjcze A ku pirwłłym łprawczám moym Będę przedtem [= przed tym] plełsem twoeym [!] [= wczęśniej niż ty] RejKup t8.

Zwrot: »wzgardzić pleszem« = zrezygnować ze stanu duchownego (2): [Jaromir] iuż miał dwoie łwięcienie/ ále pothym wzgárdził plełzem/ wfiadłzy na koń wiechał do Polłkiego Krolá BielKron 324, 301v.

Szereg: »plesz z komzą« (1): Iam potym wziáwłzy ná kieł wędzidło/ plełz z komzą połpołu Biłkupowim odełtał [= przestałem być duchownym] OrzRozm O4v.

2. Prawdopodobnie: Włosiennica (1) : (*marg*) Vtzynki dobre Papielkie. (–) w odzieniu ináklzym niłłli inłzy ludzie chodzić/ zdrewná łobie boty vtzynić/ głowy golić/ w kofzuli niechodźić/ plełze [możliwa też interpretacja: tonsury] nośić KrowObr 61v.

3. Łupież, strupy na głowie (1) : I też tym kthorym łie plełze na głowie czynią/ otręby y łufkę z głowy łpádza [wódka Matki Bożej włosków] FalZioł II 8c.

Synonimy: 1. korona; 3. łup, łupież, łuska, otręby, parch.